

Překlady tyto (cena prvního 10 K) budou vděčnou pomůckou i českým právníkům, kteří toho času působí na Slovensku.

P r á v n ý O b z o r za redakce Dra Emila Stodoly vyšel II. roč. č. 1—3 s obsahem: Na úsvite novej doby. O soudobnictve na Slovensku (Dr. Ivan Dérer). Maličkosť z terminologie. Právné nazvoslovie (Dr. Michál Slávik). Zákony a nariadenia štátu čes.-slovenského. Nariadenia ministerstva s plnou mocou pro správu Slovenska a Nariadenia uhorskej vlády. Právny Obzor vychází nyní v Bratislavě. (Srov. Právnik č. 9. str. 302.) —š.

HOVORNA.

Uherské zákonodárství na Slovensku.*)

Stát náš uvázav se šťastným řízením osudu v držení Slovenska, ponechal zatím v platnosti všechny tamější dosavadní uherské zákony a nařízení. Opatření to bylo zajisté rozumné a opatrné, neboť zachovala se tím v prvních těžkých chvílích převratu kontinuita veškerého společenského života na Slovensku. Je jisto, že národ přičleněný k jinému státu, pocítuje tuto změnu daleko snáze, nezmění-li se aspoň z počátku ničeho na některých zvláštnostech jeho ras a jeho způsobu života, což vše zračí se zpravidla i v zákonodárství jeho země. Nelze zastříti, že lid slovenský, byť pocházel ze stejného kmene slovanského, tisíciletým odděleným životem, vzdálen jsa od všech pramenů kultury ostatních Slovanů, zejména však všeho duchového a hospodářského styku se svými bratry Čechy, dospěl vývoje, jenž svou svérázností, svými mravy, hospodářskými a jinými vztahy jeví značnou odlišnost od našeho života. Zvláštnosti ty našly výraz na mnohých místech uherského zákonodárství, což přirozeno, uváží-li se, že zákony mají hověti potřebám a zájmům lidu, pro něž jsou sdělány. S touto skutečností bylo počítati naší správě státní při otázce, zda mělo by se na Slovensku zavésti zákonodárství naše, či ponechati zatím zákonodárství uherské.

Náš stát rozhodl se tedy zcela správně pro alternativu druhou. Opatření to je jistě spojeno s různými potížemi pro správu státu. Jeť třeba školeného personálu, jenž by byl s to, obeznámiti se co nejrychleji s těmito cizími zákony a dovedl též porozuměti jejich duchu. Při dnešním nedostatku personálu, zejména v oboru správy justiční, stojí tu ovšem správa státní před úkolem velmi

*) Z většího díla téhož autora »Trestní soudnictví na Slovensku«, která je v tisku.

nesnadným, jehož nesnáze dovede oceniti jen ten, kdo měl příležitost seznati blíže poměry slovenské.

Leč netřeba litovati tohoto ústupku učiněného sesterské zemi. Je tím našim praktickým právníkům umožněno, aby seznámili se se zákony jiného státu, srovnali kriticky vady a přednosti těchto zákonů se zákony našimi a vytěžili z toho řadu poznatků, jichž bylo by lze upotřebiti s prospěchem vzhledem k blízké r e f o r m ě našeho zákonodárství. Reforma tato zajisté nebude moci nevíšati si oněch zvláštností maďarských zákonů, jež odpovídají individualitě rasového a hospodářského života slovenského. Sluší proto jen vítati, že naskytá se před těmito pracemi reformními našim právníkům možnost a příležitost — jinak jistě velmi vzácná — aby svými pozorováními a zkušenostmi získanými na Slovensku, poskytl cenný materiál pro příští práce legislativní.

Nutno doznati otevřeně, že nám českým právníkům bylo dosud maďarské zákonodárství jakási terra ignota — zjev, který lze vysvětliti a omluviti všeobecnou nechutí naší vůči maďarskému životu kulturnímu, nechutí, vyvolanou známými, dnes již bohudík jen historii patřícími brutalitami maďarských šovénů vůči našim bratřím Slovákům. Pronásledování tohoto národa, vyhlazování jeho jazyka, časté politické procesy proti jednotlivým předákům slovenským, znásilňování při volbách atd. — vše to nemohlo přirozeně nadchnouti nás pro uherské zákonodárství a byla v nás zakotvena představa o bezohlednosti, krutosti maďarského zákonodárství, zejména trestního. Ani věda právní nevěnovala dříve významnější pozornost zákonům maďarským. Příčina toho byla i nesnadnost řeči maďarské, která jen jednotlivcům dovolovala s ní se seznámiti a dále zvláštní soběstačnost maďarská, která vytyčujíc vždy a všude jen svůj státní maďarský jazyk do popředí, hrubě se ani nesnažila, aby pořizeny byly úřední překlady zákonů maďarských i v jazycích jiných národů.

Byly tedy vědomosti našich praktických právníků, kteří byli vládou povoláni na Slovensko, aby udrželi v činnosti tamější státní aparát, zejména soudnictví, v příčině těchto maďarských zákonů velmi kusé a nelze utajiti, že tito průkopníci práva šli namnoze na svá místa s jistým předsudkem a obavou, že mají sloužiti zákonům nedokonalým, zaostalým, snad i krutým a nespravedlivým. Leč obavy jejich se nesplnily. Shledaliť, že pověst krutosti platila spíše bývalým vykladačům a přísluhovačům práva, nikoli však zákonům samým, které, zejména pokud se týče práva trestního, překvapily je svou m o d e r n o s t í a l i b e r á l n o s t í. Základní zásady práva i řízení trestního spočívají tu z části na zcela jiných zásadách nežli u nás. Zračí se v nich všude

snaha, zabezpečiti obviněnému jako zbloudilému členu lidské společnosti možnost záchrany a nápravy v míře co největší. Celou řadou předpisů přihlíží se k tomu, aby jen skutečný vinník byl potrestán a tu opět přiměřeně k velikosti viny. Některé skupiny obviněných těší se zvýšené ochraně zákona, což platí zejména o mladistvých provinilcích, v příčině nichž vydán je zákon, nemající sobě rovna v současném evropském zákonodárství.

Zasluguje tedy uherské trestní zákonodárství, aby mu naši právníci věnovali náležitou pozornost a jestliže tedy tu a tam setkáváme se v této věci s jistou indolencí, je toho příčinou spíše neznalost poměrů a předsudek, o kterém jsem se byl zhora zmínil. Nesmíme zapomenouti, že Maďaři již dávno, zejména však i v době vzniku uherského trestního práva těšili se státní i politické svobodě, o které se národům bývalého státu rakouského ani nesnilo. Nemůže tedy náš trestní zákon, vyrostlý z dob absolutismu, vyrovnati se ani zdaleka uherskému, nehledě ani k tomu, že platné uherské trestní právo pochází z doby nejnovější a jako takové prostoupeno je všude moderními názory a principy.

Jsou tedy naši bratři Slováci v ohledu práva trestního lépe na tom nežli my a nelze se proto diviti, vyhlížejí-li s jistými obavami k všelikým reformám v oboru práva trestního, které nám vláda pro nejbližší doby slibuje. Ukvapeností a nepředložeností mohlo by se tu mnoho zla zaviniti a nelze proto ani dosti varovati vládu, aby při žádné reformě nepouštěla se zřetele poměry slovenské.

Dr. Karel Skála.

*

Nepřesná výprava našich zákonů.

Ke svému článku na str. 234. tohoto listu uveřejněnému dočítám ještě toto:

K zákonu manželskému bylo vydáno prováděcí nařízení dne 27. června 1919 č. 362. sb. z. a nař.

Také toto nařízení má některá ustanovení nedosti jasná.

Ve čl. II. čís. I. posl. odst. a čís. II. posl. odst. nesouhlasí text nařízení s textem zákona.

Nařízení uvádí totiž, že tvrdí-li žadatel pro rozlukou jiný důvod než nepřekonatelný odpor, odkáže jej soud na pořad práva. To jest sice správné a vychází to na jevo již z 1. věty § 15., ale zákon praví v § 16. lit. c) něco jiného, totiž: »nesouhlasí-li druhý manžel s rozlukou, nebo tvrdí-li jiné důvody než nepřekonatelný odpor, soud odkáže žadatele na pořad práva« — tedy žadatel